

Заняття 3. СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ СТОРОНАМИ ТА КУТАМИ ТРИКУТНИКА

Це потрібно знати!

Теорема синусів: $\frac{a}{\sin \alpha} = \frac{b}{\sin \beta} = \frac{c}{\sin \gamma}$.

Наслідок теореми синусів: $\frac{a}{\sin \alpha} = 2R$, де R — радіус описаного кола.

Теорема косинусів: $b^2 = a^2 + c^2 - 2ac \cos \beta$.

Це потрібно вміти!

Приклад 1. Сторони трикутника дорівнюють 4 см і 8 см. Яке найменше ціле значення повинна мати третя сторона, щоб кут між двома даними сторонами був тупим?

■ Якщо в трикутнику зі сторонами a, b і c справджується нерівність $a^2 + b^2 < c^2$, то кут, протилежний стороні c , тупий. Маємо: $4^2 + 8^2 < c^2$; $80 < c^2$; $c > 9$.

Відповідь: $c > 9$. ■

Приклад 2. У трикутнику MKD $\angle K = 60^\circ$. Радіус кола, описаного навколо трикутника, дорівнює 2 см. Скільки сантиметрів має радіус кола, описаного навколо трикутника MOD , де O — точка перетину бісектрис трикутника MKD ?

■ Нехай MKD — заданий трикутник, у якого $MK = d$, $KD = m$, $MD = k$, $\angle K = 60^\circ$, R — радіус описаного кола, $R = 2$ см, O — точка перетину бісектрис. За наслідком з теореми синусів $\frac{k}{\sin \angle K} = 2R$.

Отримаємо: $k = 2R \sin \angle K = 2 \cdot 2 \sin 60^\circ = 2\sqrt{3}$ (см), тобто $MD = 2\sqrt{3}$ (см).

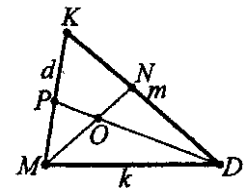
Нехай $\angle M = 2x^\circ$, $\angle D = 2y^\circ$. За теоремою про суму кутів трикутника $\angle M + \angle D + \angle K = 180^\circ$;
 $2x + 2y + 60^\circ = 180^\circ$; $2x + 2y = 120^\circ$; $x + y = 60^\circ$.

Оскільки MO і DO — бісектриси кутів M і D відповідно, то $\angle OMD = x^\circ$, $\angle ODM = y^\circ$.

Із трикутника MOD : $x + y + \angle MOD = 180^\circ$; $\angle MOD = 180^\circ - 60^\circ = 120^\circ$.

За наслідком з теореми синусів $\frac{MD}{\sin \angle MOD} = 2R_1$, де R_1 — радіус кола, описаного навколо трикутника MOD . $\frac{2\sqrt{3}}{\sin 120^\circ} = 2R_1$, $R_1 = \frac{2\sqrt{3}}{2 \cdot \frac{\sqrt{3}}{2}} = 2$ (см).

Відповідь. 2. ■

Спробуй виконати сам!

1. Сторони трикутника 12 см і 20 см, а кут між ними 120° . Знайти довжину медіани, проведеної до третьої сторони.

Відповідь: $2\sqrt{19}$ см. Вказівка: продовжити медіану на таку ж саму довжину.

2. Сторони трикутника дорівнюють 7 м, 8 м і 10 м. знайти косинус найбільшого кута цього трикутника.

Відповідь: $\frac{13}{112}$.

3. Основа рівнобедреного трикутника 24 см, а бічна сторона -13 см. Знайти радіус кола, описаного навколо даного трикутника.
Відповідь: 16,9 см.
4. Менша сторона трикутника, вписаного в коло, дорівнює 8 см, а вершини трикутника ділять коло на три дуги, градусні міри яких відносяться як 2 : 3 : 7. Знайти невідомі сторони трикутника.
Відповідь: $8\sqrt{2}$ см та $4(\sqrt{6} + \sqrt{2})$ см.
5. Кути трикутника відносяться як 1 : 2 : 3. Знайти відношення протилежних їм сторін.
Відповідь: $1 : \sqrt{3} : 2$.
6. Сторони трикутника пропорційні числам 7, 8 і 13. Знайти найбільший кут трикутника, якщо його периметр 56 см.
Відповідь: 120° .